

JAARVERSLAG 2020

INHOUDSOPGAVE

JAARVERSLAG 2020	1
INHOUDSOPGAVE	2
ALGEMENE INFORMATIE	3
RECHTSPERSOON.....	3
ADRES.....	3
DOEL	3
BESTUUR	3
BELONINGSBELEID	3
ACTIVITEITEN IN 2020	4
ONDERZOEK	4
PUBLICATIES.....	6
BELEIDSPLAN 2021	7
INLEIDING	7
DOELSTELLING- UITWERKING	7
ACTIVITEITEN.....	7
FINANCIERING.....	8
TOEKOMSTIGE ACTIVITEITEN	9
FINANCIËLE INFORMATIE	10
FINANCIËEL BELEID.....	10
GRONDSLAG	10
BALANS	10
BATEN EN LASTEN	11
TOELICHTING	11
NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN	14
BEHEERSKOSTEN VERSUS DIRECTE KOSTEN	14

**NOVA ATLANTIS
FOUNDATION**

Algemene informatie

Rechtspersoon

Stichting Nova Atlantis is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 37101348 en RSIN 812720416. De stichting is opgericht op 4 April 2002.

Adres

Dr. Ramaerlaan 5
1901 KV Castricum

<https://nova-atlantis.org>

info@nova-atlantis.org

Doel

Het doel van Nova Atlantis is de bescherming van de wateren rondom de Azoren. Classificatie van deze wateren als *Marine Protected Area* zou een majeure stap zijn om deze doelstelling te behalen. Wij dragen daaraan bij door (langetermijn)data over de ecologie van de zeezoogdieren in dit gebied te verzamelen, te analyseren en beschikbaar te stellen aan lokale belanghebbenden, zoals de lokale autoriteiten, de wetenschappelijke gemeenschap en non-gouvernementele organisaties actief in milieubescherming, alsmede door lobbywerk.

Onze focus is op walvisachtigen die resident zijn, of geregelde bezoekers zijn van de Azoren. Het onderzoek naar de sociale structuur, het gedrag en de ecologie van Risso's dolfinen heeft onze specifieke aandacht. Onze doelstellingen worden verder ondersteund door de educatie van (biologie)studenten via het aanbieden van stageplekken, en door het bevorderen van het algemene bewustzijn via sociale media, en door presentaties (o.a. bij internationale conferenties), films en het organiseren van workshops.

Bestuur

Gedurende 2020 en per 31-12-2020 was de bestuurssamenstelling als volgt:

Liesbeth Feikema (voorzitter)	sinds 23-02-2016
Taco van der Harst	sinds 23-02-2016
Karin Hartman	sinds 04-10-2013
Pieter van der Harst (secretaris/penningmeester)	sinds 23-02-2016

Beloningsbeleid

Nova Atlantis heeft geen werknemers, en betaalt geen salaris of soortgelijke uitkering aan haar bestuursleden, stagiaires, vrijwilligers of aan anderen.

Kosten die rechtsreeks gerelateerd zijn aan de activiteiten van Nova Atlantis (zoals brandstof, onderhoud en reparaties, belastingen en verzekeringen van de auto en de boten, internettoegang op het

onderzoekstation, elektriciteit, inhuur van whale-watchboten en noodzakelijke reiskosten) worden vergoed. Voor meer detail verwijzen we naar het Financieel Jaarverslag.

Activiteiten in 2020

Onderzoek

2020 stond in het teken van de Coronacrisis. Door de reisbeperkingen konden we pas eind juni voor het eerst naar Pico reizen. Daarmee misten we de normaal gesproken zo belangrijke maand juni. Om dit deels te compenseren is het veldwerk doorgedaan tot eind oktober, waar dat in voorgaande jaren eind september/ begin oktober was. De extra weken in oktober konden echter het gemis van onderzoeksactiviteiten in juni niet goedmaken.

We beschikten in 2020 over een buitengewoon gemotiveerd en goed team van stagiaires. Daardoor was de *effort* (de tijd gestoken in onderzoeksactiviteiten) hoger dan gemiddeld in voorgaande jaren, wat zich vooral uitte in de uren die aan land werden besteed.

2020 Observaties van land	
Observatiedagen	111
Teamgrootte	2-6
Uren	193
Aantal <i>surveys</i> *	554
<i>Surveys</i> met Q7 **	147
Aantal soorten	13
Aantal groepen walvisachtigen	1.512
Aantal dieren	64.920

* Een *survey* duurt minimaal 20 minuten

** Q7 betekent dat de omstandigheden voor observaties ongunstig zijn door regen, mist, of een zeestatus hoger dan Douglas state 4.

2020 Observaties van zee	
Aantal <i>surveys</i>	70
<i>Surveys</i> met waarnemingen walvisachtigen	68
Gemiddelde duur	2u. 32 min.
Aantal uren	178
Aantal km	1.829
Aantal groepen	206
Aantal soorten	13
Aantal dieren	7.310

De toegenomen *effort* aan land vertaalde zich echter niet in meer observaties van dieren. Naast het mislopen van de belangrijke onderzoeksmaand juni was dit te wijten aan een significante daling van het aantal, en de diversiteit in, Risso's dolfijnen. Vergeleken met voorgaande jaren zagen we vooral veel herhaling van de bekende groepen van volwassen mannetjes, maar minder sub-adults en veel minder groepen met vrouwtjes. Gedurende het hele seizoen zagen we slechts één pasgeboren kalf, van een onbekend vrouwtje – een dieptepunt in ons langjarig onderzoek. Een lichtpunt was de verbeterde relatie met de *viziers* en schippers van whale-watchbedrijven op Pico, als gevolg waarvan een uitwisseling ontstond van waarnemingen die voor beide partijen van waarde waren.

Waar het aantal observaties van Risso's dolfijnen tegenviel, was het aantal waarnemingen van potvissen, grienden en spitsnuitdolfijnen opvallend hoog. Dit zijn alle diepe duikers die zich, net als Risso's dolfijnen, bij voorkeur voeden met pijlinktvissen. De vraag dringt zich op of er een verband is tussen de waargenomen afname bij Risso's dolfijnen en de toename bij de andere diepe duikers, en wat daarvan de oorzaak is. Dit zal in de komende jaren nader onderzocht worden.

Begin 2020 hebben we deelgenomen aan een competitie voor een postdoctoraal project van het Max Planck instituut voor grensoverschrijdend onderzoek naar gedrag en sociale structuur. Hoewel we met ons voorstel de laatste ronde haalden, is de beurs niet aan ons project gegund. Als uitvloeisel van ons voorstel zijn we wel in 2020 gestart met experimenteel akoestisch onderzoek, waarbij we de geluiden van Risso's dolfijnen en enkele andere soorten onder water opnamen en combineerden met drone-opnames en foto-identificatie. Uiteindelijk is het doel om met een geavanceerdere methode met meerdere hydrofoons opnames te doen, om geluiden te kunnen herleiden tot individuen, die met behulp van drone opnames en foto-identificatie kunnen worden vastgelegd. Dat kan antwoord geven op de vraag of Risso's dolfijnen, net als tuimelaars, '*signature whistles*' gebruiken. Daarnaast kan dit inzicht geven in de geluiden die bij specifiek gedrag horen, waarmee het in de toekomst gemakkelijker wordt om waargenomen gedrag te interpreteren.

In maart 2020 werd ons artikel gepubliceerd over een methode om de sociale structuur te bestuderen van mannetjesgroepen van Risso's dolfijnen met behulp van een drone. Het artikel is goed ontvangen en het aantal citaties in het eerste jaar is bemoedigend. Daarnaast is veel aandacht en tijd uitgegaan naar het

opschonen van data voor nadere analyse, en zijn voorbereidingen getroffen voor de publicatie van nieuwe onderzoeksresultaten.

Ondanks de complicaties van de Coronacrisis kijken we per saldo tevreden terug op 2020. We zijn dankbaar voor de inzet van onze stagiaires en voor de giften van onze donateurs, en de inzichten die het veldwerk ons in 2020 gegeven heeft, motiveren ons om ons onderzoek met kracht voort te zetten en nieuwe resultaten te publiceren. Dat is de belangrijkste bijdrage die we kunnen leveren aan de bescherming van de bijzondere leefomgeving in de wateren rondom de Azoren.

Publicaties

In 2020 werden de volgende artikelen gepubliceerd onder (co-)auteurschap van K. Hartman:

- **Hartman, K.L.**, van der Harst, P. and Vilela, R. (2020). Continuous focal group follows operated by a drone enable analysis of the relation between sociality and position in a group of male Risso's dolphins (*Grampus griseus*). *Front. Mar. Sci.* 7:283. <https://doi.org/10.3389/fmars.2020.00283>.

Video abstract: <https://vimeo.com/384551409>

- Dinis A, Molina C, Tobeña M, Sambolino A, **Hartman K**, Fernandez M, Magalhães S, dos Santos RP, Ritter F, Martín V, Aguilar de Soto N, Alves F. (2021). Large scale movements of common bottlenose dolphins in the Atlantic: dolphins with an international courtyard. *PeerJ9*: e11069 <https://doi.org/10.7717/peerj.11069>

Beleidsplan 2021

Inleiding

Er zijn wereldwijd zo'n 90 soorten walvissen en dolfijnen, waarvan de blauwe vinvis de grootste is, en de bruinvis de kleinste. Op de Azoren, een vulkanische archipel gelegen in het midden van de noordelijke Atlantische oceaan, doet Stichting Nova Atlantis sinds 2002 onderzoek naar walvisachtigen rondom het eiland Pico. Hier zijn meer dan 25 verschillende soorten dolfijnen en walvissen waargenomen. Een uniek en rijk maritiem gebied in Europese wateren, waar naast de zeezoogdieren ook vele vissoorten (o.a. tonijn), roggen, zeeschildpadden en zeevogels leven.

Doelstelling- uitwerking

Nova Atlantis heeft zich ten doel gesteld deze leefomgeving en alle dieren die daarin leven te beschermen, via de instelling van een *Marine Protected Area*. Dit is een langetermijndoel, dat overeenstemming vereist op politiek niveau tussen verschillende belanghebbenden, zoals de visserijsector, de toerimesector en natuurbescherming. Nova Atlantis is slechts een kleine speler in dit veld. Niettemin is ons wetenschappelijk onderzoeksproject uniek in zijn langetermijnfocus: het bestrijkt 22 aaneengesloten jaren waarin we op gestructureerde wijze data hebben verzameld over de aanwezigheid en het gedrag van 20 soorten walvisachtigen rond het eiland Pico. Veel van deze soorten leven lang, zodat langjarig onderzoek nodig is om hun patronen en gedrag goed te begrijpen. Daarom zijn wetenschappelijke publicaties, gebaseerd op harde data van langetermijnonderzoeksprojecten zoals het onze, cruciaal om politieke belanghebbenden en plaatselijk natuurbeheer te overtuigen van de noodzaak om dit deel van de Atlantische Oceaan te beschermen.

Activiteiten

We werken onder onderzoeksvergunningen verstrekt door de *Direção Regional dos Assuntos do Mar* van de regering van de Autonome Regio Azoren, die een looptijd hebben van een jaar. Ons onderzoek betreft de ecologie van enkele belangrijke soorten, waaronder de Risso's dolfijn (*Grampus griseus*) de voornaamste is. In de afgelopen twee decennia hebben we gedetailleerde inzichten verworven in de sociale structuur, residentiepatronen, voortplantingsstrategieën en het paarseizoen van verscheidene diersoorten. Voor natuurbescherming in de EU is het van belang aan te tonen dat een gebied geclassificeerd kan worden als 'kritieke leefomgeving': een gebied dat gebruikt wordt door een populatie voor de dagelijkse overleving, en waar de dieren fourageren, rusten, paren en baren. Nova Atlantis bevordert het bewustzijn van de kwetsbare ecosystemen in de open oceaan door de publicatie van onze inzichten in wetenschappelijke tijdschriften, door het delen van onze data met lokale belanghebbenden en beleidsmakers, door deel te nemen aan internationale conferenties, door jonge biologiestudenten op te leiden in het veld, door frequente nieuwsberichten te publiceren op sociale media, door presentaties te geven en door onze documentaire 'Scars' te distribueren en te draaien op internationale filmfestivals, waar hij prijzen gewonnen heeft.

Ons veldwerkseizoen loopt doorgaans van mei tot oktober, wanneer de omstandigheden op zee overwegend gunstig zijn. Tijdens ons veldwerk scannen we de oceaan vanaf ons onderzoeksstation (op ca.

50m hoogte) met sterke verrekijkers op de aanwezigheid van walvisachtigen. We voeren deze scans een aantal malen per dag op gestructureerde wijze uit, waarbij we onder andere de datum en tijd, weers- en zeecondities noteren, evenals de soorten die we observeren, hun aantal, positie en gedrag. De waarnemers aan land begeleiden onze boot naar de groepen met dieren op zee. Daar noteren we dezelfde data in meer detail (bijvoorbeeld de GPS-positie), en bovendien gebruiken we foto-identificatie om zoveel mogelijk individuen in de groep vast te leggen, waarbij we de namen noteren. Afhankelijk van de omstandigheden filmen we ze ook onder water met een *GoPro actioncam* aan een stok, en/of vanuit de lucht met een drone. Alle data worden achteraf ingevoerd in spreadsheets voor nadere analyse. Deze vindt in het algemeen plaats tussen oktober en mei, en is de basis voor wetenschappelijke publicaties.

Gedurende het veldwerkseizoen bieden we stageplaatsen aan biologiestudenten, die een belangrijke rol vervullen in de observaties vanaf land en op zee, en in het vastleggen en analyseren van data.

Financiering

Nova Atlantis heeft twee belangrijke financieringsbronnen: donaties en stagevergoedingen. De donaties worden voornamelijk gegenereerd via ons lidmaatschap van Globe Guards, een platform voor kleine natuurbeschermingsorganisaties die over de hele wereld actief zijn. De jaarlijkse veiling tijdens de Dag van de Natuur, georganiseerd door Globe Guards en gefaciliteerd door Burgers' Zoo, is de belangrijkste bron van donaties voor Nova Atlantis. Daarnaast ontvangen we incidentele donaties (bijvoorbeeld via onze website). Stagevergoedingen worden betaald door onze stagiaires als bijdrage in de kosten van het veldwerk.

Nova Atlantis stelt zich ten doel om voldoende financiering te verkrijgen om haar kosten (die vrijwel volledig bestaan uit de kosten van het veldwerk) te dekken. In het verleden is de financiering toereikend geweest om in ieder geval de lopende kosten van het veldwerk te dekken, zoals blijkt uit het volgende vijfjarenoverzicht:

Baten en lasten	2020	2019	2018	2017	2016
Donaties	€ 4,167	€ 6,000	€ 6,676	€ 5,288	€ 5,012
Stagevergoedingen	€ 4,776	€ 3,750	€ 2,250	€ 3,375	€ 4,250
Overige baten	€ 278	€ 310	€ 150	€ 1,875	€ 653
Totale baten	€ 9,221	€ 10,060	€ 9,076	€ 10,538	€ 9,915
Totale lasten	€ 7,773	€ 9,466	€ 5,251	€ 7,893	€ 10,291
Netto resultaat	€ 1,448	€ 594	€ 3,825	€ 2,645	€ -376

De fluctuaties in de kosten houden vooral verband met de post Onderhoud en reparaties. Deze post betreft een auto en twee boten. De auto is een 25 jaar oude pick-up truck (Toyota Hilux). De onderzoeksboten zijn een 6.7m lange glasvezelboot ('Moleiro') die niet meer in de vaart is geweest sinds in 2014 zowel de huid als de motor beschadigd raakten, en een tweedehands 5.1m lange RIB ('Easy'), die sinds 2015 in de vaart

is. In de afgelopen jaren hebben we kosten gemaakt voor het repareren en schilderen van de huid van de Moleiro en het repareren van de motor. We verwachten de boot in 2022 weer in gebruik te kunnen nemen.

We streven ernaar om een saldo op de bankrekening aan te houden dat toereikend is om de kosten voor het volgende jaar te dekken. De ontwikkeling van onze financierings- en liquiditeitspositie over de afgelopen vijf jaar is als volgt:

Balans	31/12/2020	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2016
Bank	€ 13,102	€ 10,839	€ 9,987	€ 5,316	€ 3,358
Totaal activa	€ 13,102	€ 10,839	€ 9,987	€ 5,316	€ 3,358
Rekening courant K. Hartman	€ 5,365	€ 4,549	€ 4,291	€ 3,445	€ 4,133
Totaal passiva	€ 5,365	€ 4,549	€ 4,291	€ 3,445	€ 4,133
Eigen vermogen	€ 7,738	€ 6,290	€ 5,696	€ 1,870	€ -775
Eigen vermogen en passiva	€ 13,102	€ 10,839	€ 9,987	€ 5,316	€ 3,358

Toekomstige activiteiten

We willen ons onderzoek vanaf Pico, dat nu al 22 jaar loopt, voortzetten. Daarnaast is er een aantal nieuwe activiteiten en geplande investeringen waarvoor financiering benodigd is:

- We zijn van plan ons onderzoek uit te breiden met akoestisch onderzoek. Geluid is een belangrijk communicatiemiddel onder water, en voor intelligente soorten als walvissen en dolfijnen kan het vastleggen en analyseren van hun geluiden een sterke bijdrage leveren aan ons begrip van hun gedrag en sociale structuur. De geschatte investeringen in de benodigde apparatuur bedragen €10.000. Voor deze activiteit is het van belang dat de 'Moleiro' weer in bedrijf is, omdat de kleinere 'Easy' onvoldoende ruimte biedt voor de benodigde apparatuur.
- De 'Easy', die in 2015 tweedehands is gekocht, heeft zichtbaar te lijden gehad van zes jaar onafgebroken blootstelling aan zon, regen, wind en zout, en is toe aan vervanging. De geschatte investering in een vervanging gaat onze huidige middelen te boven, en is afhankelijk van het aantrekken van specifieke financiering.
- Onze 25 jaar oude pick-up truck is toe aan vervanging. De verwachte investering in een vervanging die sterk genoeg is om ook de 'Moleiro' te kunnen trekken gaat onze huidige middelen te boven, en is afhankelijk van het aantrekken van specifieke financiering.
- Onze boten en de auto hebben te lijden onder de onafgebroken blootstelling aan zon, wind, zout en regen. We hebben het voornemen om een garage te realiseren waarin ze gedurende de winter kunnen worden opgeslagen, en die tevens dienst kan doen als educatiecentrum gedurende de zomermaanden. Gezien de benodigde investering, zal dit slechts mogelijk zijn als we specifieke financiering kunnen aantrekken.

Financiële informatie

Financieel beleid

Nova Atlantis is een stichting zonder winstoogmerk en zonder betaalde medewerkers. De stichting keert geen salaris of soortgelijke vergoeding uit aan personen die op welke wijze ook bij de stichting of haar werk betrokken zijn. Al het werk wordt verricht door vrijwilligers. De financiering is afkomstig uit donaties en stagevergoedingen ontvangen van studenten als bijdrage in de kosten van het veldwerk. De donaties, gegenereerd bij de jaarlijkse veiling georganiseerd door Globe Guards tijdens de 'Dag van de Natuur' zijn een belangrijke bron van financiering. Daarnaast ontvangt Nova Atlantis incidentele donaties uit andere bronnen.

Het onderzoeksstation, de onderzoeksbotten, de pick-up truck en het merendeel van de apparatuur gebruikt voor het onderzoek, worden om niet beschikbaar gesteld door Karin Hartman. Dit is deels ingegeven door de complicaties verbonden aan het op naam van een stichting zetten van onroerend goed, boten en auto's in Portugal, en deels ook omdat de stichting in het verleden niet beschikte over voldoende middelen om alle dure apparatuur (zoals verrekijkers, fotocamera's, lenzen en drones) op eigen rekening aan te schaffen. Wanneer er voldoende middelen beschikbaar zijn worden investeringen in apparatuur voor onderzoek door Nova Atlantis zelf aangeschaft (bijv. een GoPro camera, een videocamera, externe harde schijven). Kosten gemaakt door Nova Atlantis zijn voor het overgrote deel rechtstreeks verbonden aan de doelstellingen van de stichting. Indirecte kosten betreffen bankkosten en de jaarlijkse contributie van Globe Guards.

Grondslag

Baten en lasten alsmede mutaties in balansposten worden verantwoord in het jaar waarin zij leiden tot een in- of uitstroom op onze bankrekening.

Balans

Bedragen in €	31/12/2020	31/12/2019	Toelichting
Bank	13.102	10.839	1
Apparatuur	0	0	2
Totaal activa	13.102	10.839	
Rekening courant bestuurder	5.365	4.549	3
Totaal passiva	5.365	4.549	
Eigen vermogen	7.738	6.290	4
Totaal passiva en eigen vermogen	13.102	10.839	

Baten en lasten

Bedragen in €	2020	2019	Toelichting
Donaties	4.167	6.000	5
Stagevergoedingen	4.776	3.750	6
Overige baten	278	310	7
Totaal baten	9.221	10.060	
Onderhoud en reparaties	2.758	3.089	8
Brandstof en olie	1.152	1.718	9
Belastingen en verzekeringen boten	227	182	
Belastingen en verzekeringen auto	199	143	
Apparatuur < € 1.000	469	1.042	10
Afschrijving apparatuur > € 1.000	0	0	
Electriciteit	268	337	11
Telecom en internet	669	563	12
Kantoorkosten	42	4	
Contributie Globe Guards	250	250	
Reiskosten	1.636	1.666	13
Publicatiekosten	0	0	
Overige kosten	0	413	14
Bankkosten	105	60	
Totaal lasten	7.773	9.466	
Netto resultaat	1.448	594	

Toelichting

Algemeen: door afrondingen kan een totaalstelling afwijken van de som van de gepresenteerde onderliggende bedragen.

1. Nova Atlantis heeft een bankrekening bij bunq BV. Het beleid is om een saldo aan te houden op onze bankrekening dat toereikend is om de voorziene kosten voor het komende jaar te dekken.
2. Apparatuur betreft investeringen met een aanschafbedrag boven de € 1.000. In 2019 en 2020 zijn geen investeringen gedaan die aan dit criterium voldeden.

3. Dit betreft de schuld aan K. Hartman uit hoofde van kosten voor rekening van Nova Atlantis die zij betaald heeft (voornamelijk Electriciteit, Telecom en internet, en Brandstof en olie). Tot aan 2020 waren de middelen van de stichting niet toereikend om deze schuld af te lossen, rekening houdend met het minimaal aan te houden banksaldo als beschreven onder toelichting 1.

4. De samenstelling van het eigen vermogen is als volgt:

Bedragen in €	31/12/2020	31/12/2019
Gestort kapitaal	1.000	1.000
Ingehouden winsten	5.290	4.696
Netto resultaat	1.448	594
Totaal eigen vermogen	7.738	6.290

5. De samenstelling van donaties is als volgt:

Bedragen in €	2020	2019
Via Globe Guards	918	5.000
Incidentele donaties	3.250	1.000
Totaal donaties	4.167	6.000

Door de Coronacrisis kon de veiling tijdens de Dag van de Natuur in 2020 geen doorgang vinden. Daardoor waren de donaties via Globe Guards significant lager dan in 2019. Onder incidentele donaties heeft een bedrag van € 1.900 (2019: € 17) betrekking op de kwijtschelding van een schuld aan bestuurder P. van der Harst voortvloeiende uit door hem gemaakte kosten (voornamelijk reiskosten) voor rekening van Nova Atlantis.

6. Stagevergoedingen betaald door studenten vormen een bijdrage aan de dekking van de kosten van het veldwerk. In 2020 werden de stagevergoedingen betaald door vier studenten met betrekking tot 9,5 stagemaanden (2019: drie studenten en 7,5 stagemaanden).
7. Overige baten bestonden voornamelijk uit distributievergoedingen voor de documentaire 'Scars' (2019: verkoop van t-shirts).

8. De samenstelling van Onderhoud en reparaties is als volgt:

Bedragen in €	2020	2019
Pick-up truck	785	42
Onderzoeksboot Easy	613	400
Onderzoeksboot Moleiro	2.145	1.904
Totaal Onderhoud en reparaties	3.542	2.346

Nova Atlantis maakt gebruik van een 25 jaar oude pick-up truck (Toyota Hilux) waaraan regelmatig onderhoud en reparaties moeten worden uitgevoerd. Er zijn twee onderzoeksboten: sinds 2015 is de 'Easy' (een 5.10 m lange RIB) in gebruik. De oudere 6.70 m lange glasvezelboot 'Moleiro' is niet in gebruik geweest sinds 2014. Het is ons streven om de Moleiro in 2022 weer in de vaart te brengen. De kosten die aan de Moleiro besteed zijn in 2020 betroffen een aanbetaling voor de revisie van de motor (2019: aanbetaling voor het schilderen van de huid).

9. Brandstof en olie betreft benzine en olie voor de Easy en diesel voor de pick-up truck. De afname in 2020 ten opzichte van 2019 houdt verband met een kortere veldwerk *effort* in 2020 als gevolg van een latere start dan normaal vanwege Covid-19 gerelateerde reisbeperkingen.
10. Apparatuur < € 1.000 betreft de aanschaf van onderzoeksmaterialen met een aankoop prijs onder de € 1.000. In 2020 betrof dit een *multi-track* recorder en een hydrofoon voor akoestisch onderzoek (2019: een video recorder en externe harde schijven).
11. Electriciteit betreft de electriciteitsrekeningen van het onderzoeksstation.
12. Telecom en internet betreft de kosten van internettoegang van het onderzoeksstation, alsmede de telecom kosten van de lokale mobiele telefoon.
13. Reiskosten betreffen de kosten van K. Hartman en P. van der Harst voor een retour Amsterdam-Pico. In 2019 waren hieronder ook de reiskosten van K. Hartman begrepen in verband met de deelname aan de WMMC conferentie in Barcelona.

14. Overige lasten betroffen het drukken van t-shirts ten behoeve van de *'Keep on gramping'* workshop tijdens de WMMC conferentie in Barcelona in 2019.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Er waren geen niet uit de balans blijvende verplichtingen per jaareinde 2020 en 2019.

Beheerskosten versus directe kosten

Alle kosten van de stichting staan rechtstreeks in verband met activiteiten ten behoeve van het doel (zie pagina 2). Kosten die als 'indirect' kunnen worden aangemerkt – d.w.z. niet direct gerelateerd aan het onderzoekswerk – zijn de contributie van Globe Guards en de bankkosten. Samen vertegenwoordigen zij 8,5% van de donaties (2019: 5.2%) en 4.0% van de donaties + stagevergoedingen (2019: 3.2%).